



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Asiaticae Historiae Societatis lesv Pars ...

Libris Qvatvor Conseqventibvs Pertexens, Quae post beatum S. Xauerij
Obitum Soc. Patres ad Dei gloriam in iisdem Prouinciis gessere

Bartoli, Daniello

Lvgdvni, 1667

40. Constit. Societ. in India promulgat Quadrius: quanta Goæ tunc Patrum
virtus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11445

amena in insula receptu & cibi copia miserationem fletumque omnibus cientes: sed erat, trium Patrum ex morte, singularis dolor, & late per Indiam; postea per Lusitaniam apud Ioannem tertium eiusque Aulam, commendatio eorum luculenta; ut qui se vltro extremis omnibus & morti, pro aliena salute deuouissent. Apud nostros vero tam viuax eorum memoria, ut quinquennio post Baltazarem Gagum, suo ex Iaponia reditu iisdem casibus deprehensum, nihil æque animarit ad vectorum salutem anteponendam vitæ quam nauis Præfectus seruandam illi deferebat, ut fraterna horum trium imitatio, & exemplum.

Goæ nunc pedem tantisper figamus, tum attinentibus ad eam insulis; inspecturi primum domi nostra; post foris ab anno 1571. animorum bono ab nostris bene gesta; inde iustrabimus loca Indiæ cætera quibus excolendis Societas suos operarios sparserat. Regebat tunc Indias (quod hic necessario præmittendum ad distinctiorem notitiam rerum, & temporum) regebat inquam ab anno 1550. in triennium consequens Alphonsus Norognia, qui primus ex Gubernatore, Proregis honore & titulo auctus est, huic mense Septembri anno 51. successit Petrus Mascaregnia, cui paucis mensibus defuncto, subrogatus est Franc. Barretus, ad hoc pridem arcano Regis chirographo designatus. Et successorem accepit è Lusitania Constantinum Bragantinum, quo nullum India vel fidiorem Lusitanicæ coronæ, vel additiorem religioni sacrosanctæ multis retro annis & deinceps vidit. Huc anno sæculi 61. gubernationis defunctum munere excepit Ioannes de Mendoza, rexitque a Februario ad Septembrem 64. inde ad 68. Antonius Norognia, demumque Ludouicus Ataides ad 71. Sic enim illorum tempora digerunt Goani archiuji annuæ tabulæ, quicquid secus nonnulli senserint. Iam Societatis administratio, post transcriptum cælo Xauerium anno 1552. cum primus illam in India Provincialis titulo rexisset, decimoque post mense Berzeum, cui suas vices commiserat, ad Melchiorum Nannium deuenit, qui profecturus in Iaponiam, Baltazarem Diaz suo loco suffecit, sed factum id minus legitime cum Patres conferent communi consensu, partim coram, partim per litteras anni 55. Ianuar. Calendis Antonium Quadrium Prouincialem sibi delegerunt; quo illum onere Septembri proximo leuauit Gonzalus Sylueira ex Europa in Indiam ab S. Ignatio ad hoc missus, cui Antonius Quadrius, Iacobi Lainij Generalis delectu suffectus, anno 59. Prouinciæ recepit curam, gessitque tum solus, tum Gonzalo Aluarez collega, qui primus anno 1568. Inspector Prouinciæ Indiæ dictus est. Horum porro annorum spatio nauigationibus tredecim, in Orientem ex Lusitania transiere de nostris ad septuaginta; ortu & patria diuersi; instinctu & spiritu iisdem quibus ex Europa in Asiam, alij ad populos infideles Christi iugo subdendos; alij ad sortem Martyrij terbeatam; omnes ad laborem perpeffiones, & pretiosas arumnas apostolici muneris agebantur.

Goam Quadrio ut venit nihil fuit antiquius quam ut Collegij Patribus interpretaretur Constitutiones S. Ignatij aliquanto prius nostris in Europa promulgatas, illuc vero tunc primum per eum missas ut eas

39.
Proreges &
Prouinc. In-
diæ ad ann.
1571.

40.
Constit. So-
ciet. in India
promulgat
Quadrius:
quanta Goæ
tunc Patrum
virtus.

exponeret, & in vsum moreſque induceret, & expectabatur cupide hora illa qua in odæum ædis ſacræ quotidie conueniebant audituri; videbanturque ſibi legem nouam, non Roma miſſam, ſed cœlo lapſam accipere. Eò enim uſque, præſcriptis fere partim ex Generalibus vixerant, quæ rudimentum quoddam erant formandarum conſtitutionum, partim ex impreſſione illius ſpiritus qui ab Sſ. Fundatore transfuſus in primos illius ſocios ab iis propagabatur in ſequentes: verum vt ſolent generoſa ſemina quantum ſuo ab ortu diſcedunt longius, tantum ab ſua præſtantia deſeri, & doctæ manus archetypos prout communicatione multiplici ex vno in alia exemplaria deriuatur, ita ſenſim fit pictura ſequens antecedente deterior, donec tandem à primo deſciſcat penitus, nihilque iam proſus de illo retineat. Sicutſi nihil erat quod ſociorum deformaret vitam, erat quod variam faceret, nec ſibi vbique in omnibus ſimilem; ſuos enim quiſque illorum qui præerant, ex priuata ſuæ virtutis ingenio rexerat; tunc vero certum, atque immobilem viuendi canonem, & agendi quoad ſui perfectam aliorumque abſolutionem gaudebant Conſtitutionibus dictatum, & eo prouius in conſuetudinem ſtabilem breui exierunt, quò ad indiſtionem præceptorum accedebat exempli vis efficax; junioribus certatim, prouectiores ætate & Ordine ad ſui victoriam in omni virtutum palæſta amulantibus. Dabatur quotidie ſua meditationi ſeſquihora, nec viſum Quadrio breuior poſſe iis locis ſufficere in quibus, vt ait cœli mollities emacſcularet vigorem animi, & eneruaret ſpiritum pietatis: altera item quotidie hora piis colloquiis attribuebatur quibus interdum ad diuina incaleſcebant ardentius quam prolixa meditatione, notaturque illud ſingulare, ex primorum Patrum narratis virtutibus præcipuum fructum conſtituiſſe, ad hoc enim ſolebant, geſta illorum egregia, per Societatem vniuerſam, ex inſtituto Sancti Ignatij, annuis literis tranſmitti feruebat ſpontanea corporis afflictatio, & coërcitio interiorum motuum aſpera eaque continua. E ſchola qui dabant literis operam, ad humilia pergere culinæ opera, & quò natu, & ingenio nobiles, eo præ aliis ſeſe abijcere, prodire bini terniue mendicatum per urbem, vel ad fores ſacrarum ædium, ibique more mendicabulorum quæ corrogauerant eſitare, reprehentiones publicæ tum affidua tum acerba; victus, veſtis, & habitatio qualia maxime pauperum, cumque anno 1556. tyrociniò daretur principium colligendis tyronibus cubiculum deſuit. Ex iis qui ſtudia obibant quatuor, & tirones, alternis vicibus in noſocomio inſanabilium quod hebdomadis miniſtrabant, & præter abiectiõnem ſui miram, tam crudas de ſe captabant victorias, vt obedientiæ egerent fræno, ne extra lineas erumperent. Quidam ad publicum lanacrum pannos & faſcias vlceroforum ſaniõſas abluebant; ad primos nauium proſpectus aduentantium ex Luſitania quotquot domi erant aduolabant Rectori ad genua, & partem ſibi quiſque in ægrotorum famulatu depoſcebant quos longinquæ huiusmodi & calamitoſæ nauigationes ad trecentos, interdum quadringentos ſolent inuochere. Horum

rum curam gesturos Rector delectu habito in nosocomium publicum mittebat. Et quandoque per ea tempora pridie Calendas Septemb. acciuit ad se sub serum diei Gonzalus Sylueira, quæ Sacerdotes, quæ scholasticos, quæ tirones, duodecim; iussitque confessionem sacram illa ipsa nocte ut obirent, redirent vero ad se postridie ad capessenda læti quæcumque in Dei obsequium mandarer: illuxerat, seque illi pariter omnes sistunt, ad nutum Obedientiæ quamlibet tenuem idcirco alacres, quod tacite apud se diuinarent se meriti grandis insignem aliquam, & domandi sui in occasionem fuisse sepositos. Ducuntur ab illo in publicam ægrotorum domum, tradunturque illius ministris ut eorum opera vterentur in ægrotorum leuamen qui essent post dies aliquot ex Lusitania cum fœderatis nauibus venturi: celebratur iis ab eodem sacrum, & porrigitur diuinissima hostia. Inde in cubicula inducuntur ægrotis apparatus velut in possessionem commissi muneris, & sua cuique curanda tribuntur, post quæ pergit cum iis in desertam & pauperem casam eorum habitationi assignatam, vbi eos vir sanctus quo pollebat diuini spiritus ardore vehementer hortatur illam abiiciendi sui, & caritatis egregiæ palæstram aggrediantur ingentibus animis; metitur illis horarum spatia quæ in precationem quiete & ministeria iacentium ab iis diuidi oporteret; demum inter mutuos complexus & pias lachrimas valedicens abscedit. En autem post biduum, gaulorum agmen sociorum prospero cursu functum, plenis velis ex alto in portum inuehi, nostrique mox cum nosocomij curatoribus, accurrere, scapharum numerum parare, & vbi naues constiterant ex iis ægrotos in scaphas deponere, refectosque interim paululum variis salgamiis & dulciariis, quæ magna copia tulerant, tandem in terram subducere. Erant ultra ducentos & quidem nonnulli adeo prostrati ut insistere pedibus non valerent, quos ab iis in humeros ad nosocomium deferri oportuit ferculis, alios sellis aliquos gestatoriis eodem comportari. Congregatis deinde per sex horas ad primam vsque post mediam noctem, pedes aqua odorata, & aromaticis herbis detergunt & abluunt, suo quemque lectulo componunt, & mensis vnus ministerium strenuum, & alacre in eos inchoant, haud quidem semper iidem perpetuum, sed mutatis necessario vicibus, quod essent alij iis substituendi quos diu noctuque continuatus labor lecto affigebat. Horis enim duabus post mediam noctem, exiliebant somno ad sua munera quorum vlli deesse cum nollent, diei ad illa breuitatem cogebantur horis nocturnis supplere, noui siquidem sub id tempus ex vicinis Goæ præsidiis adducentos quos dixi accesserant. Officia porro reficiendis ægrotorum corporibus ab iis exhibita, fuerunt quæcumque comminisci solet tum sui contemnendi æmulatio industria & solers, quæ in vilissimis quibusque triumphat; tum feruens caritas calamitatem alienam doctior sentire quàm propriam; suntque hi planè quibus fuit seueræ obedienciæ admodum præceptum ut compellerentur in Collegium redire, cum oppresso laboribus corpore in morbum inciderent, quem alioqui dissimulabant artificiosè, ne miserorum avulsæ obsequio eius merito priuarentur.

tur : nam & ipsi quoque pessimè affecti , sedulitatem valentium , in iu-
uandis affectis præferabant , ne deprehensi agrotare prohiberentur eo
famulatu , à Sacerdotibus quidem inde à principio confessiones omnium
exceptæ ; postrema omnibus morituris administrata Sacramenta ; ex-
cubatum eorum saluti , ac ne qua illos necessitas subita , expertes auxiliij
occuparet , paucillum id ab lassitudine quietis quod declinari non po-
terat ad pedes iacentium captatum , cum vero animam efflassent conue-
niebant simul Patres omnes vt iis pia funebria soluerent , & humo il-
lorum cadauera conderent.

41.
Mira carita-
tis & mortif.
opera eorū-
dem.

Verum generosas nostrorum operas , non publici modo nosocomij
religiosa munia & appulsus nauium exercebant ; aliud habebant curis suis
integre permissum , in quo nostri de scholis iuuenes , prælectionem quo-
tidianam caritatis & patientiæ , de seniorum exemplo ducebant. De F.
Petro Alphonso qui operi præerat , mira quædam narrantur. Exire so-
litum in vrbis vicos , in iis quoscumque reperisset membris captos , ero-
sos vlcibus & lepra , seu alio tentos morbo , vel passim iacerent in pu-
blico , vel ex pauperum domibus ad eum deferrentur , propriis subla-
tos humeris deposuisse in nosocomium aut nostrum aut publicum ,
quod priuata lege , nulloque necessitatis examine patebat omnibus quos
ipse illuc deportasset : illic vero eorum semesa & tabida corpora medi-
cati , & iis obsequiis procurare , quæ vel cerni absque nausea non possent.
Lauare à capite ad pedes , tranferre in diuersos lectos ; & materno pla-
nè affectu , manuque , purgare vlcera saniem purulentam , ac vt missa
fiant illa magis familiaria , & assidua ministeria quæ istiusmodi cadaue-
ribus semiuuis continuo adhibentur , durare in iis nullo cuiusquam
discrimine , horrore nullo & stomacho , perinde vt sensibus careret , ab
ea Mephiti refugis ; gaudere potius eadem animi voluptate , ac si Chri-
sto , in miseris illis , curationis officia nauaret : certo quidem vel dili-
gentia medicationis exquisitæ , vel caritatis , vt vulgo creditum , seu
merito siue miraculo sanauit complures , quos artis peritia censebat ex-
tra spem valetudinis reparandæ : multos quoque mente peius quam cor-
pore affectos restituit ; ethnicos , Dei legitimo cultui , penitentia veræ
sceleratos ; hanc à Christianis quos sanabat mercedem exigere soli-
tus , vt sponderent se quàm possent plurimos ad Sacrum baptisma per-
ducturos ; instar sit multorum quos lepida illa & industria pactione
Christo lucrificet , vel vnus ex iis quos vocant Zanadares nobilis In-
dianus , qui ad liberandam promissi huius fidem , semel ad eum adduxit
tredecim salutari lauacro expiandos. Inualerat Goæ inter primarios
barbarum quiddam , certè minimè Christianum , sed nec satis huma-
num ; vbi quem ex seruis , quorum magnas domi habebant familias , cor-
riperetur inualetudine , quæ non posset nisi sumptu , & tempore depelli ,
abiiciebant illum in publicum pro cadauere , vel ipsum in littus , omni
subsidio , paneque adeo destitutum , & hoc item censetur inter quoti-
diana decora fratris egregij Alphonfi , inquirebat eiectos à Dominis ,
&